

uppfattningen, att det är riksdagens ofrånkomliga skyldighet att i fortsättningen göra var man rätt.

Som slutresultat av riksdagens debatter i ämnet står nu som sagt det faktum, att statsmakterna uttryckligen förpliktat sig att enligt rättsliga grundsatser och billighetens krav lösa ersättningsfrågan i dess helhet. Då lagens bokstav, sådan dess innebörd ovan utvecklats, sålunda kompletteras av ett statsmakternas uttryckliga erkännande av dess förpliktelser, må ju de berättigades sak anses omgärdad av fullgoda garantier. Det återstår emellertid att visa, hur detta fördelaktiga läge förtryckes genom egenmäktigt förfarande av statsliga och kommunala myndigheter, var till lagstiftningens ständiga förskjutning och böjliga avfattning givit möjlighet under en tid av rättslig osäkerhet.

Skola de intresserade sålunda få ut sin rätt, äga de med kraft understryka den om ej processuellt uttvingbara, så dock oomtvistligt moraliska skyldighet, riksdagen iklätt sig gentemot dem. De må ock påtala och gendriva de hänsynslösa försök till exploatering och intrång, som systembolagen och kontrollstyrelsen sett sig i stånd till.

IV. Kontroll eller monopol?

När riksdagen antog förbudslagstiftningen, framhölls från nykterhetshåll dess mångahanda förtjänster. Men hade någon stigit upp och sagt sig vilja rösta för reformen, därför att denna gäve en förträfflig inkörspport till socialistisk monopolisering, så torde han knappast ha mötts av vidare förståelse. Icke därför att ej monopol tanken omfattas av förbudsvänstern, utan helt enkelt därför, att denas ledare icke funnit lämpligt att blotta vad saken i själva verket gäller. Ersättningsfrågan kunde väl som sådan ha lett tankarna till det bakomliggande stora projektet, men man har varit angelägen att dölja, hur det här gällde engagera staten i så stor utsträckning som verkligen är förhållandet.

Den som emellertid kunnat med ett litet triumferande le-